

Цетиње, 8. маја.

Још једна ноћ и тријесак топова у барском Пристану проламаће ваздух. С убојнијех лађа додијетаће громовна интродукција поздрава, који нам шиље лијена Краљевина Италије и прослављени Дом Савојски, а с нашијех брда оддијетаће отпоздрав и разумјеће се ријечи: Добро нам дошли.

Двије се земље додирују, два се владалачка дома грле, и два се срца стапају. Раздрагано ће се очи сусријетати, дитијасте ће се ријечи просипати и мушки ће се руке стицати; блијесак ватромета, сјај вечерњих забава и лукулске гозбе допуштаће да српска гостољубивост и овај пут забљешти у пуној срдачности, али важност ове посјете остаје у ономе што се неће казати и видјети, у ономе што целокупан утисак буде на души нашој оставио.

А то шта може да буде? Да ли да дамо ријечи немим линијама тога упечатка, његовој немој слици?

Бојимо се, оскврнавићемо светињу тих осјећаја. Само је оно у пуној мјери свето, што је дубоко у срцу сакривено. Скинути вео с тога, значи лишити светињу њене тајанствености, а то је велики губитак.

Па опет, морамо се ријешити да толико изгубимо. Ми не можемо сакрити свој понос, што га у овоме тренутку осјећамо; ми не можемо угушити радост, која нам преко срца кири, нити можемо наћи у себи толико скромности колико је потребно да све, што нам у овај мах душу уздиже, покријемо, а да нас завидљиве очи не обиде тартиферијом.

Ми се одишта поносимо угледом који Црна Гора ужива у свијету, а коју јој је стекао наш Господар и Књаз Никола Први својом мудрошћу владавањем у земљи и мудрошћу политиком споља. Наша су срца пуна задовољством кад видимо, какву пажњу малој Црној Гори указују најмоћније државе европске. Мала простором, али велика именом, Црна Гора дочекује изасланства силовитих држава, моћних дворова и владара од великог угледа, која долазе да нашем владару честитају педесетогодишњицу срећнога и славнога владања на пријестолу ове Приморске Србије, Црне Горе.

Долазак италијанске ескадре има и нарочити значај, јер на пријестолу Италије поред краља из лозе Савојске сједи као Краљица стручак из врта црногорског, мила ћерка Њихових Краљевских Височанства Књаз и Господара Николе и Књагиње Милене. Синовљом љубављу честитају они старим родитељима двоубо Њихово славље: педесетогодишњицу владања и педесетогодишњицу срећнога Њиховог брачног живота, Њихов златни шр.

Грлећи доносиоце поздрава ми душом грлимо Италију и Њен славом увјенчани Краљевски Дом. Кличући ескадри, која нам сјутра у походе долази, ми бацамо поглед преко мора и кличемо Италији: Слава ти древна колијевко културе, слава ти вјечни Риму, живјела владалачка лоза Савојска, која је ујединила и прославила Италију!

Опет плотуни

Нијесмо се ни једнога часка предавали самообмани, да ћемо на дужи вријеме бити поштеђени од најшљеднога гријеха, који српски народ од искони прати и што је била карактеристика наша и прије и после Косова. Нијесмо ни часка вјеровали, да ће се коначно обуставити поход, који је противу нас стално предузиман, а који свој извор има дубоко сакривен иза братских изјава љубави и спољне коректности. Знали смо луде, који љубазним ријечима живе једним животом, а злим дјелима другим, и нијесмо ни једнога тренутка вјеровали у њихову искреност.

Сад се види да смо имали право. Поход је обновљен. Исти зуби, који су се прече кинисли на нас, некезиви су се и сада. Па да ли је нас кад би могли, и то све из превелике љубави српске, страв нас као што су били, извели из олтара Божјег у име хришћанства растрљали и спаљивали тужке Хришћане.

Бар да су удесили тако, да не видимо из потиче из једнога извора, да не чујемо да је по једној команди. Оставили би нам мјеста да се преваримо и да мислимо, да су то појединци на своју руку предузели. Али не. Отпочели су одмах плотуном, а то је доказ, да је извор онај исти који је и прије био. И отпочели су баш они листови, за које се зна, да своја нантија не добијају од светога духа, него из кругова службених.

Много би нам милије било да су се умјели сакрити, да нијесу тако безгранично плитки у својим државничким мудролијама. Бар бисмо им мали гаранције да су у другим пољима паметнији. Овако како је не ваља, а дрека коју подижу кад се у кљусу ухвате отрцан је марифетдук, а да би им ко од паметних поклањао више пажње. Ухваћени у злочину с бомбама мислили су да нас могу збунити виком, грдњама и клеветима, али ако нијесу већ увјериће се, да су се преварили и да се на то овдје нико не осврће, да се апсолутно никакве пажње не обраћа.

Настављају с измишљањем приповиједака. Тако су сад измислили, што наш дипломатски агент у Цараграду ради и шта преко извјешних личности и турскијех власти предузима да неким нашим емигрантима онемогући живот у Турској, па можда и што год горе. Да оставимо на страну то што не доноси никаква доказа да би потврдили истинитост својих изношења, па да се запитамо: Како то као бљеском небесним сазнадоше толика уредништва од једанпут о томе, и то уредништва, која су једнијем дијелом у Биограду, а дру-

гим у Загребу? И како то да сазнаду о ономе што је раштркано које гдје по Турској, кад тамо нити имају својих шпијуна, ни својих изасланика? Јасно је из чијег је извора. И јасно каквим дахом дише тај извор спрам свега што је црногорско. То може бити само онај који располаже са шпионима и који у једну тикву дува с нашим емигрантима. Можда су и његови нахлебници чак. Ако је истина што приповиједају, онда је то доказ да смо опсједнути душманском шпионажом и да је спољна ласкавост, коју нам указују, само лице-мјерство, а ако није истина — што и није — да им је на ново надохшао у души стари српски отров раздора и клеветања, и онда је још горе.

Пада у очи и то, да код њих нема тона братске трпљивости и договора, којим би исправљали што мисле да треба друкчије да буде. Не! Телесконима истражују сваку ситницу на нашем небу и сваку и најобичнију појаву узимају за повод да отворе читаве вуклане гњева на нас, да нас грде и клеветашу. То је доказ, да њиховој мржњи неће узрок наш какав гријех, а да је њихова мржња узрок да нам се бује разоре, само да би могли издати све таламбасе и ружу на нас.

Сажељиво је тако, али тако је и према томе ћемо се управоћати. Задајемо им ријеч да неће доћи ни на једно њихово јектеније извосте — ни ниним алилуја. Кад оншта српска ствар пронаде, и кад се онаст неможемо задржати, то нека је сатреском. Њаголарност за то дуговаће српски народ Шоповима, Цанцарима, Чивутима и гладним добојцима инванским који су се посрбили и који су предузели узде српске судбине. Код нас таквих нема, нити од нас потиче раздор. А бранити се морамо.

Избори за црквени сабор

Послије жучне и необуздане борбе избори за српски народни црквени сабор у Сријемским Карловцима завршени су. И ако су противу избора у многим срезовима поднесене жалбе, ипак се може рећи, да су резултати избора врло повољно испали за српску самосталну странку, која је добила знатну већину.

Српски народни црквени сабор састављен је од 75 посланика, од којих су 50 световњака, а 25 свештеника, а поред тога по положају у сабор улазе сви епископи — њих пет на брду — и патријарх, тако, да сабор у свему броји 81 члана.

Од 72 посланичких мандата на Хрватску пада 38, а на Угарску 37.

У прошлом сабору српска радикална странка имала је већину, 41 посланика, али су овог пута остали у мањини, јер су много мандата при овим изборима изгубили.

Српски народни црквени сабор управља под председништвом патријарха, управом српске православне цркве и школе, просвјетним фондима и црквеним добрима. То је једина установа, коју је српски народ у Аустро-Угарској одржао од многобројних привилегија, која је у своје вријеме имао. Зато су и ови избори од великог значаја и у идућем броју извјешћемо ко ће све ући у нови сабор и гдје је биран.

Побуна у Арбанији

Енергична акција турске војске довела је побуњене Арбанасе у

врло незгодан положај. Груписана турска војска с дана у дан продира све више и потискује побуњенике, који напуштају запосједнуте кланце — досадање своје позиције и повлаче се са великим губитцима у планине. Војска, и ако није могла да угуши до сада покрет побуњеника, ипак је успјела да отклони велику опасност, која је до скоро пријетила отоманској империји и има изгледа, да ће се у брзо цијела побуна угушити.

Из побуњених крајева стигли су ови извјештаји:

Многобројном арбанашком силом, која се све више прикупљала око црнољевског кланца, командовани су: Иса Бољетинац, Асан Усеин из Будакова, Муса из Ораховца, Адем острозубски и Марк Дода-Фанда (католик). Снабјевени великом количином муниције и добрим оружјем, скоро су сигурно држали, да их неће моћи војска потиснути из црнољевског кланца, јер се ни надали нијесу, да војска може и мимо кланца проћи и доћи им иза леђа.

Али кад је 27. априла ударила на Црнољеву војска са три стране т. ј. из Призрена, Липљана и Феризовића, изненађени побуњеници даш су се у бјег. Тако је војска заузела висове Дуље и постала господар ситуације. Тада је први пут стигла у Феризовић пошта из Призрена, али преко Будакова и Јесерца. У битци 27. априла, пао је велики број Арбанаса, а највише из хаског барјака. А говори се да је том приликом рањен Иса Бољетинац и барјактар Пеза Качаниклија.

Том приликом ухваћена су 18 побуњеника и доведени у Феризовић. Истог дана доведени су и она петорица побуњеника из моравске Будриге и одмах спроведени у Качаник војном суду. Војску, када се са бојишта враћала у Феризовић, дочекала је свечано музика, Дургут пана и сви официри, па и министар војни и ваљаци који су већ били стигли у Феризовић.

Тек што је војска растјерала побуњенике из црнољевског кланца, стигао је глас, да се Љума понова дигла. Чује се да Рамадан Заског чувити љумски главар, води 700 Арбанаса и да је већ стигао пред Презрен код мјеста Манастирце. Одавде је, кажу, Раман позвао све своске кметове из Срење, да му спреме преноћишта и храну. А арбанашком селу Љубињу поручио, да му се придружи и отворе пут за Сириниће.

Исто се тако говори, да је дигао 200 својих људи и Сејман Батуш из Ђаковице и 100 Шабан Бињак. Очекује се да се из Малесије дигне 10.000 Арбанаса. Говори се, да се на тој страни Арбанаси не растурају, него да су се само повукли и да се непрестано договарају за нову борбу.

Преко Солуна стижу гласови, да се дижу и Арбанаси битолског вилајета. Три арбанашке поглавице из околине Корче, писмено су о томе извјестили тамошњег Мутесарифа. Чувени Фејза Фета из Подгорца у охридској кази већ се крећу са својим људима. А познати Сефер из Доњег Дебра ради на све стране и са 2000 Арбанаса из тог кра-

ја, спрема се да пође за Косово. Охридски истакнути Арбанаси напуштају град. А у Дебар је прије неки дан на телеграфски позив, дошао и пети батаљон војске из Битоља.

Махмуд Шефкет паша са валијом отпутовао је у Призрен у пратњи једног ескадрона коњице. До Штимља их је пратио и Тургут паша, а одатле се вратио натраг у Феризовић. Министар је тамо прочитао ферман, који је собом донео, а сјутра дан се вратио у Феризовић и отишао у Приштину. У Приштини су били сакупљени кметови свих села, да присуствују читању фермана, којим се позивају Арбанаси и у опште сви да се покоре властима и предаду оружје.

Касум Сефер, син Цан Сефера, који је на Качанику био са војском доведен на бесу, на предају у Феризовић пожаранског првака Исљама.

За Асан Усеина пронео се глас, да и није био уз бунтовнике, него и онда, када је с њима био, да је био уз владу и војску. Арбанаси су потпуно увјерени, да ће се све ово свршити у корист њихову и да ће они на крају крајева ипак добити оно што желе. Шта више вјерују и то да ће сви од реда бити помиловани!

Службени уџуматски извештај јавља, да у Морави није било никаквих сукоба. У Пећи и Ђаковци да је мир. Није истина, да се креће Љума и Дебар. Војска је заузела све главне позиције тако, да Арбанаси не могу ни помишљати ни какве нове сукобе. Они се сада само брину како да се из неприлике извуку.

Сви су путеви отворени и успостављен потпуно саобраћај.

Угарска пред изборе

У Угарској се за изборе агитује у пуном јеку. Влада, уз помоћ Тисине либералне странке, настојава да би себи обезбедила изборну побједу. Она има много маха за утицаје на изборе, који ће се, свакако извршити, између 1. и 10. јуна ове године. Али ни независна странка, са Јустом на челу, не сједи скрштених руку. И она је у изборној агитацији развила врло живу енергију. Зато је и врло тешко постављати поуздане прогнозе за исход избора.

И једна и друга страна дају обећања о општем праву гласа, желећи тиме, ако ништа друго, да отклоне од себе утицај нерасположења немађарских народности и социјалиста приликом избора. Јуст признаје потребу равноправности свих држављана Угарске пред законом, али тражи њихову искреност према јединству

државном. Влада обећава опште право гласа, т. ј. тражи наслон на народности у борби противу Мађара из независне странке, али је питање у колико ће она бити кадра и да одржи то обећање. Јер не треба заборављати, да се влада у главноме наслана на Тисину либералну странку, и да, под претпоставком да Хедервари добије већину на изборима, и да искрено мисли са народностима, настаје питање, да ли ће Тиса, који ће са својим либералима бити прави господар политичке ситуације, остати у погледима Хедерваријевим, или ће га срушити да би сам заузео његово мјесто и радио према познатим свагдашњим шовинистичким тежњама своје странке.

Све су то питања, која чудновато заплићу данашњу политичку ситуацију Угарске.

Ако се вође од претпоставке, која је вероватна, да ће Хедерваријева влада добити већину на идучим изборима, настаје питање, да ли ће та већина бити довољна да влада може са успјехом радити. Јер Јуст се већ изјаснио да ће употребити сва, па и крајња средства, да би је омео у раду. А Јуст је довољно енергичан да би могао, са својим приврженицима, бити врло озбиљна сметња владиној раду. И то и јесте оно, што нарочито отежава могућност за колико толико поуздано предвиђање о излазу из данашње кризе. Ако влада, последице побједи на изборима, остане вјерна својим обећањима у погледу општега права гласа и поштовања права народности, Јустова опозиција много би изгубила у својој снази. Буде ли противно томе, и наступи ли случај, да Тиса узме управу државну у своје руке, и да са својим либералима опет поведе своју шовинистичку владину, Јустова опозиција добиће много маха у потпуно јавног мишљења у земљи. У томе случају, тешко ће за излаз из данашње политичке ситуације биле би скоро несавладљиве. И, у томе случају, вануставно стање наметнуло би се по недовољној сили прилика, са свим нељутим пратиоцима, који иду уз њ.

На тај начин је опет дошло вријеме да народности пресекују спор између Беча и Пеште. Хоће ли се бар сада умјети користити тиме?

Попис становништва у Америци

У Америци се ове године врши попис становништва. Тим пописом покривају се сви делови земље, који се налазе под влашћу у Америци, предводе је енергичну акцију, да при овоме попису не изађу из земљи никакви невољни слободни народности, што је сасвијем и оправдано. На тај начин не би се заводио у пописну књигу Аустријанац или Мађар, него по народности, којој припада. Тој акцији придружили су се и свесни Срби те поводом тога амерички лист „Србобран“, орган савеза Сједињених Срба „Слога“ пише ове редове:

„Као што је познато, у почетку бјеше одређено, да се становници, који нијесу рођени у овој земљи, дакле уселеници, бележе по државама одакле долазе, а не по народности којој припадају. Ово је била неправда, која је најтеже пога-

ђала народности из Аустро-Угарске, а нарочито нас Словене. Хтели смо се, или по незнању или због недовољно поклоњене пажње овом питању, натурити најодвратније име што постоји на свијету. Хтели смо нас на силу Бога назвати Аустријанцима и Мађарима. Чим је дакле ово питање изабро на површину, сви Словени су најодлучније устали против големе неправде и предузеле најенергичније мере, да погрешку исправе и да избјегну одвратни и гнусни назив Аустријанца и Мађара.

У првом реду видјесмо Словацима са њиховим моћним савезом „Слоаком“. Ова велика словачка организација, која броји преко 36.000 чланова, подигла је прва глас и позвала у помоћ и остале Словене. Савез Сједињених Срба „Слога“ одмах је прискочио као и остале словенске организације и невероватном брзином и окретношћу извојеваху своје право. Измене су прошле кроз оба дома у Конгресу и начин пописивања је удешен сада тако, да ће се уселеници бележити и по народности и по свом матерњем језику. Организације учинише своје те нам и овога пута дадохме доказа, како су и оне потребне и како би народни живот без њих ишао као задуго стадо без пастира или као разбијена војска. Да није било добротворних организација мучно да би поменути грешка била исправљена, јер ко би за ово кратко вријеме покушио растурену војску и уложио заједнички протест? Оне су дакле часно одговориле својој дужности, а сада остаје на нама појединцима, да се користимо тим успјехом организације и да оправдамо њихово заузимање.

Ми знамо добро, да наши читаоци и чланови Савеза Сједињених Срба „Слога“ неће никада рећи, да су Аустријанци или Мађари. И када би се само тога тикало ми не бисмо ни писали ове редове. Али по српједи је нешто друго, о чему сваки честити и искрени патриота треба добро да размисли, прије него што буде одговарао на постављена му питања од стране чиновничтвa пописа. То су наши покрајински називи. Јер и ако је истина, да је име Црногорац, Србијанац, Бокез, Херцеговац, Банаџанин и т. д. лијено и везано са својим свијетским момената и у свакој држави, ипак ако се под тим именима крије некаква неправда и огривање од истине, онда највећу светињу: о и Србија, Ми смо Срби и само Срби и свијетско право су је задобиле поједине покрајине, а не само тој покрајини. Света је дужност сваког доброг Србина, да своје покрајинско име, под општем име Србин, неће ставити као светињу, него једну мрачну пегу, која се неће никако једног српског срца. Не обзиримо се да се свијетске организације и покренуле да нас подијеле у разна покрајинска имена и тиме умање силу и моћ нашег заједничког имена. Презримо све пегуде и шитковне, који нас уздижу и хвале као Херцеговце, Црногорце или друге, јер они то не чине из племенитих побуда, него за љубав својих прљавих личних рачуна. А тих чудовишта има свуда на и овдје у Америци. Зато пишемо ове ретке и позивамо све Србе, да приликом овога пописа имају само два одговора, а то су: **Србин сам, говорим српски.**“

Српство

† Јован Максимовић. У Биограду је овијех дана нагла смрт задесила Јована Максимовића, учитеља. Он је дуго низ година провео васпитавајући српску омладину, а радио је и на педагошкој књижевности. Дуго година је уређивао и стручан лист „Учитељски Вјесник“. Лака му земља!

Дом милосрђа. Иницијативом свих женских удружења као и учитељског основан је у Биограду *Дом милосрђа* са задатком, да сироте породице, а поглавито сироту и напуштену дјецу снабдијева одијелом, рубљем, обућом и другим домаћим потребама. Управа ове установе налази се под надзором и протекторатом општине биоградске.

Гости из Турске. Прошлог петка су у Биоград присјели 376 гостију из скопског санџака и били су врло лијепи предусретљиви и дочекани. Гости су пробавили три дана у Биограду, где су биле у част њихову приређене велике свечаности.

Н. Скупштина у Србији. Послије једномјесечног одмора у понедељак је Н. Скупштина у Србији почела поново да држи своје сједишце.

Исајловић у Биограду. Члан бременског позоришта Михаило Исајловић гостује од неколико дана у биоградском Н. Позоришту. Исајловић је одличан драмски уметник, особито за класике и као добар Србин често гостује у Н. Позоришту у Биограду.

Почаст Професору Пупину. На слави двадесетогодишњице Словачког Народног Савеза, која се била 16. априла у соколској дворани у Њу Јорку изабран је Михаило Пупин, председник Савеза Сједињених Срба „Слога“ за почасног члана Словачког Савеза. На свечаној вечери, на којој је било преко 500 Словача, главни председник савеза Амброз предао је Пупину дивно израђену диплому и златан крст са три драгоцјена камена (црвен рубин, плаветан сафир и био дијамант) у бојама које представљају боје словенске заставе. У дипломи се наводе Пупинове заслуге за Словенство, које су побудиле главну управу Словачког Народног Савеза, да га изабере за почасног члана. Оркестар је свирао збирку словенских pjesама, за које се зна, да их Пупин воде, а у разним говорима било је доста ријечи, које су описивале словачко одушевљење за Словенство и Српство, па чак и за Словенску Лигу у Америци, о којој је познато, да је г. Пупин вагда сањао.

Турски престолонашљедник у Србији. Прошле суботе турски престолонашљедник Јусеф Ивезин ефендија пропутовао је кроз Србију у путу за Лондон. У свима мјестима, где су веће жељезничке станице, турски престолонашљедник био је поздрављан, а у Биограду су му били прередили свечан дочек.

Словенство

Свој своме. На свјетској изложби, која ће бити до године у Риму, узаше учешћа све државе, па и Србија. Како Далмација на изложби неће бити засебно

ПОДЛИСТАК

Вриједност једног шамара

— Georges Courteline —

Председник (Лабриж): На добро дошли сте шамар. А где је то?

Лабриж: На... у сред лица.

Председник (седеже ролетима, слушајте ви! трудите се да разумијате што вам се каже. Питај нас на ком мјесту, а не на ком дијелу тијела).

Лабриж: Ах! Извините!... У кабини код Шведске. Уторак у вече, господин Бу, е коли сам се упознао неколико дана раније долајућа ми машине, предложи ми да играмо шмака.

Председник: Поштедите нас тих појединости.

Лабриж: Тачно. Почесмо дакле да играмо шмака, и ја добих шест партија узаштоше. Кад сам у почетку седме партија објавио да имам двадесет! Имате безобразну срећу, рече ми хладно г. Бу; а ја нијесам никада трипо пицији олообраљук. «Ево вам зато шамар». И та ми животиња па то опали шамар.

Бранилац г. Бу: Свједок се послушно једним параом, преко ког не могу прећи Кутке; рекао је «животиња» (гнусајући се: Не знам у каквој је средњи поикао г. Ла-

бриж и волим што не знам. Али може је клијенту напјета јавно увреда части. И ако овога часа још не тргне ријечи патраг, подносим у његово име тужбу противу Лабрижа, и тражим пет стотина франака на име накнаде.

Лабриж препанут: Петстотина франака!... Повлачим реп «животиња» патраг. Тај племенити човјек, дакле, опали ми шамар који је морао одјекнути чак и у Вожајеру.

Председник: И то је све?

Лабриж: Боже мој, да, па то је све.

Председник подузлазно: Ово није ништа обилно господише државни тужкоше?

Државни тужилац: Ослањам се на свједок господише судија.

Председник: Има ријеч бранилац оптуженог. (Адвокат г. Бу устаје и доказује као два пута два четири, да је његов клијент најмирнији и најбезопаснији човјек на свијету, да не само ником није опалио шамар, већ на против, да га је оп добио. О Лабрижу даје најгора објашњења. Лабриж проноси вријеме по кафанала, стално игра карте, и што је необично увијек добија!!! Говорник као да се сјећа, у отаџом, да је Лабриж 1877. одговарао на суду за пријевару једне маловјетне дјевојке. — У публици се осјећа незадовољство и говори се противу Лабрижа. — Лабриж запрепашћен, скаче на свом мјесту више: То је инфамија!

Председник: Тугите! Ако прекидате одбрану изабацићу вас на поље. (Адвокат за-

вршава своју одбрану захтјева да се оптужени ослобади од повоиног. Суд ипак осуђује господина Бу на немачу казну од шеснаест франака.)

Лабриж: Колико?

Председник: 16 франака.

Лабриж: 16 франака! 16 франака!... Певалацка ме је ударио без разлога, осрамотио пред свијетом, и за све то само 16 франака!

Председник: Хоћете ли ћутати?

Лабриж (сан уарујан) У Енглеској!...

Председник: Енглеска нема ничег заједничког с овим; оставите нас на миру, — ствар је већ пресељена.

Лабриж наставак: Анђела, бога ми, пре суда.

Председник: Паволте?

Лабриж: Бестидна пресуда, ето, бестидна, да бог ме, то је моје мишљење. — Узпима шенир и спрема се да пође.

Председник (чуварима јавне безбједности): Држите овога човјека! — Лабрижа хватају за јаку и доведе на оптуженичку кауцу. —

Председник: Остајете ли прв ономе што сте рекли?

Лабриж: Разумије се, пошто према шенир шамара увредљива ријеч не може ни у ком случају више коштавати од 2 франка 75 пара, био бих баш луд кад бих пред вама пузаво. Волим више дати 55 шамара,

Државни тужилац (благословијеши): Захтјевам да се казна примени.

Председник: Тако је (свијетлује се са члановима суда и за тим парче пресуду).

Привоштени суд и, т. г.

Пошто је данас Лабриж назвао бестидницима чланове XII одјељења привоштеног суда и у јавном заједњају у Паризу:

Пошто гај израз, свјетско шаговорен, јасним и разумљивим гласом, и поновљен, значи озбиљну увреду части и достојанства тих лица:

Пошто то ступи у преступ, предвиђен и кажњен законом, увреде чиновника приликом вршења њихове званичне дужности.

На основу тога, а с обзиром на чл. 222 брив. зак. који гласи:

«Када судски чиновници, за вријеме вршења своје дужности, буду увриједени ријечима, да се онај који их буде увриједио казни затвором од једног мјесца до двије године; а ако је увреда пала у јавном заједњају, затвор ће бити од двије до пет година.

(Гласно изговара)

Осуђује Лабрижа на двије године затвора. Лабриж (запрепашћен). Да сам могао претпоставити да ће један шамар годице коштавати кад се он добије, а годице једити бити кад се он другоме опали, знам сада што бих радио.

заступљена, него у аустријском одјељењу то је познати скулптор Иван Мештровић одбио позив аустријске владе, да у аустријском одјељењу изложи своје радове, него ће их изложити у српском одјељењу.

Споменик словеначком просвјетитељу. Првоме просвјетитељу словеначког народа Приможу Трубару откривен је споменик у Љубљани. Споменик је радио на бољи словеначки вајар Бернекер, највећи је у Љубљани и у виду је покрпене бисте.

Изложба „Српска Жена“

Црна Гора на изложби у Прагу

Праг, 26. априла.

Као што је познато, о Ускрсу је отворена у Прагу изложба српских женских радова, која је названа Српска Жена. Изложба је смештена у палати Луцерна и на њој су изложене женске рукотворине из свију српских крајева.

На изложби су најбоље заступљене Српкиње из аустро-угарске монархије, нарочито из Српске, Бачке и Баната, затим из Србије, па из Македоније, Ст. Србије, и Босне и Херцеговине. Али све то, ни из близине није оно што би могло бити.

Врло добро је познато, да Срби изобилују у женским ручним радовима. Они су разноврсни, оригинални и јединствени. Почев од одијела, па све до пошљедње ствари у кући то је у српској кући производ женске руке. И ношња и рубље и намјештај и украси све је то женски рад. На тај начин ова би изложба требала да бриљира.

И Црна Гора је на овој изложби представљена. Али је представљена тако јадно и жалосно, да би боље било и да није. Примјерци су такви, да се на први поглед може видјети, да су напавирани тек да се може рећи, да није Црна Гора изостављена. Нагази се и једна дугка, на којој је објешено црногорско одијело. Та је дугка тако слабо обучена, да ни из близине одговара живописној црногорској ношњи.

Према томе с правом не можемо бити задовољни овом изложбом бар у погледу Црне Горе. Зато не можемо кривити приређиваче, али је за сваку осуду што изложба није у Црној Гори нашла бар ни толико одзива, да се може представити ма и са једним примјерком народне ношње. Овако, ко год буде дошао на ову изложбу, и разгледао ствари, које представљају Црну Гору, не само што неће моћи добити ни приближну слику о њој, него ће тај утисак бити врло немло по нас. Зато су бар приређивачи требали да и ово мало примјерака из Црне Горе од стране кад већ није било код нас увиђавности, да Црна Гора буде заступљена онако како треба.

Српски пријатељи у Чешкој, који су изложбу извели, имали су врло племениту намјеру; они су помоћу изложених предмета хтели да упознају чешки народ са животом и радом нашим и тиме да припомогу узajамном зближењу и упознавању Словена. Само овакво упознавање са Црном Гором не што неће бити од користи, по ће бити од штете. Ако чешки народ буде Црну Гору судио по изложеним примјерцима, неће ни мало повољан суд о њој доијети, а још мање лепу слику о Црногорцима добити.

Наша немарност није нам се могла горе осветити!

† Др Н. П. КОВАЧЕВИЋ — ГРАОВСКИ

У четвртак прије подне преминуо је на Цетињу у државној болници санитетски командир др Новица П. Ковачевић—Граовски последи краће, али тешке болести.

Смртни остаци покојникови предати су матери земљи у петак последи подне на свачан начин, са свима војничким почастима. На одар његов појожили су вицешце, официрски кор, цетињски лекар, Граховљани, санитетски подофицири и особље Војне Штампарије. А до вјечне га куће испратише: отиравник руског посланства, руски војни аташе, руски пуковник Раичински, официрски кор, чиновница, ученици основних школа и гимназије, као и многобројно грађанство оба пола. У име официра са покојником се опростио г. командир *Радомир Вешовић* и како његов говор садржи исцрпну биографију покојникову — износи живот и рад његов, то га у цјелини доносимо одужујући се сјени покојниковој. Тај говор гласи:

Тужни зборе! Ти, што си се упутио да до вјечне куће испратиш драгог нам покојника и одам му пошљедњу пошту, застани мало, да се и ја, са болом у души, у име мојих другова и војске опростим са нашим драгим Новицом Ковачевићем, кога је изненадна смрт својом милостивом косом покосила баш у вре-

мену када је својим искуством и спремом требао да најтче послужи својој Отаџбини и нашој војсци.

Са неисканим болом приступам хладноме тијелу нашега драгог покојника, да му упутим задњи поздрав и одам поштовање, које је својим трудом и радом и као човек, и као војник и као патриота заслужио.

Његова смрт у толико нас је више учинила што је пала баш у оно доба када је настала нова ера наше војске, ера препорада и модерних реформа, када се од покојника с правом очекивало да јој буде јака потпора и ревносан пионер у спреми за извршење великих националних идеала.

Покојни Ковачевић родио се 8. септембра 1861. год. у селу Балосоле, крај Грахова, из на далеко познате херцеговачке куће Ковачевића, који су своју крв пролијевали за потлачену Херцеговину, одакле су из села Срђевића предигли у Црну Гору. — Био је син чувеног херцеговачког јунака Петка Ковачевића, који је, заједно са својим братом Стојаном крв пролијевао за заштиту потлаченог херцеговачког робља, и живот заложно за ослобођење Херцеговине тако, да је најзад погубљен на непријатељским вјешалима у Мостару, затворан раније у никшићкој тамници, која је по њему добила назив „Петковача“.

Основно образовање Новица, је добио на Грахову и Цетињу, а цијелу гимназију свршио је у Новом Саду са одличним успјехом.

По положеном испиту зрелости дошао је на Цетиње, гдје је неко вријеме био наставник у Институту Царице Марије, а затим је отишао у Петроград, гдје је ступио на медицински факултет.

Као свршени лекар повратио се у отаџбину, да јој свом предаошћу послужи својом љекарском спремом и био је одређен за физикуса на Андријевици, а за тим у Улцињу.

Када је заведена прва стојаћа војска у нашој отаџбини 1896, покојни Новица назначен је за војног љекара, па коме положају 1903. наш Увиђени Владар благоизволио је одликовати покојника чином капетанским, а доцније произвео за командира. Поред осталих својих дужности покојни је био стални наставник у Официрској школи, гдје је своје предавања држао са таквим одушевљењем, да је често у трајној метемени својих ученика, који су већим дијелом да нас официри. — У пошљедње вријеме, када је заведена Војна Штампарија постављен је био за њених уређивача.

Одгојен у јуначкој кући Ковачевића и запојен патриотским духом, покојни Новица и ако није имао прилике да пође стопана свога јуначког оца и стрица, као и свију његових старих, дана бојноме пољу настави ондје, гдје су они стали, одликовао се свагда својим патриотским жаром и витешким надахнућима, те га и видимо за све вријеме његове љекарске службе на Андријевици, како, по цијену свога живота, прелази преко границе и иде све до Плава и Гусиња указујући љекарску помоћ нашим прекограничарима. А за вријеме анексионе кризе, када је Црна Гора онако смјело устала у одбрану за заштиту српских националних интереса, покојни Новица одликовао се својим потрпљивим подвизима, горећи од жеље, да и својим животом послужи општим народним идеалима, соколећи и себе и друге њему омиљеним ријечима: „ако Тале буде среће старе“...

Његов племенити дух и патриотско срце за све вријеме његова живота гоно га, да што боље и што корисније послужи својој отаџбини и завјетној мисли српској, те је и крај вршења својих редовних дужности увијек настојавао, да буде од што веће користи својој земљи и своме Господару.

Писао је и радио наш покојник са великим маром на књижевности, а нарочито војној, те је превео и многа дјела са руског и многих страних језика, међу којима се нарочито истичу дјела познатог руског писца европскога гласа генерала Михјевића.

Његови патриотски чланци, који су излазили како у домаћим, тако и прекодржавним листовима, као год и његови други књижевни радови, које је објављивао с времена на вријеме увијек су били проткани жарким патриотизмом, као год и цио живот његов.

Са неисканим болом приступам смртним остацима нашег драгог Новице да му упутим пошљедње „збогом“ и одам поштовање, које је својим трудом и радом и као човек, и као син ове земље, и као родитељ, а нарочито као војник загријевај увијек жарким патриотизмом у пуној мјери заслужио.

Вјечан ти покој! Лака ти била земља, коју си свим жаром свога патриотског срца љубио и одано јој служио, врли

друже и пријатељу наш Новица Ковачевићу!

А поводом смрти покојникове г. Мићун М. Павићевић посветио му је ове стихове:

Скрни се перо, потекоше сузе
И прлу душа без траја, крила:
Ти, што у борбу скрха жаба уз
Путуј покојно у хор мученика!...

Па када павеш пред бољанске двери,
Гдје нема стана пакости и лажи,
Речи, да свагда служи Роду, Вјери,
И своје патње Муду покажи!...

За Господарев јубилеј

Одбор у Доњем Цеклину

Трећи дан Васкрса одржан је на Ријеци скуп племеника, из капетаније доњо цеклинске, ради образовања одбора за прославу 50-тогодишњице владања Њ. Кр. Височанства Књаза Господара. Збор је отворио г. капетан сердар Ј. Јовићевић, који је својим подужим говором описао важност ове велике прославе. Говор је пропраћен са бурним усклицима: Живно Господар. Затим је изабран племенски одбор, који ће вршити рад у свом племену према упуштима централног одбора, и изабрали су за председника г. учитеља Риста Данчевића, који се истакао врло лијепим говором о животу и раду високог слављеника, те су га присутни из неколико пута прекидали са одушевљеним: Живно.

У племенски одбор ушли су ова господа: бар. Саво Газивоца, бар. Андро Ст. Лошњић, Илија Ј. Јовићевић, Петар Ф. Шофранца, Иво Ј. Костић, Андрија М. Стругар, Милош Буџов Драгојевић, барјактар Петар М. Јанковић, Никола Ражињатовић, Перо Дајковић, Вилан Вујановић, Јоко Божовић, Бошко Пејовић, Јоко Ј. Ражињатовић, Раде П. Јовићевић, Саво Ђурашковић, Илија Бушковић, Машо Улићевић, Васо Стјепљока, Филип Пејовић и Јоко Колин.

Домаћини

Нај вјерски сат

Из ове ствари, како ову жалбу. Са свом се на да на манастирској пркви, како се не може да доведе у ред. Како је мерило свима сатовима, да се по њему свако управља, то је већ крајње вријеме, да се једном регулише како би тачно радио. Између њега и средње европског времена врло је зна и крајња врло неуредно иде тако, да је грађанство због тога на великој муци. Зато би од крајње потребе бил да да се регулише, да се регулише како би тачно одговарао оном чему је намијењен и својом нетачношћу не би производило забуне.

Пашчад по улицама

На Цетињу се исп нагомилали у толикој мјери, да се од њих не може проћи улицама. Читава поворка паса креће се непрекидно по најживљим пријестоничким улицама и нико не предузима ништа, да се свим псећим скупишницама стане на пут. Они се комотно и безбрижно излеку на најживљим мјестима, коју међусобно и најодвратније слике пружају пролазницима, који, често пута, нијесу поштеђени ни од њихових напада.

Када се већ не може као свуда на страни наредити сопственицима, да не пуштају своје псе по улицама и када се не може набавити стрводер, има још многих начина, да се пријестоница опрости од њих. Зато и апелујемо на надлежне, да ће предузети бар сада све што треба, да се улице очисте од ових досадних и опасних бесносличара, који ни мало не служе на углед нашој пријестоници. Ако не ради нас, а оно бар ради странаца, којих је сваког дана пуна пријестоница, ово би питање требало пречистити што прије.

Халејева Комета

Комета и вино

Са кометама као што је ова Халејева коју гледамо сваке ноћи на обзору доводе се разни случајеви у вези. Вјерује се, да доносе болести, ратове, глад и друге недаће. Али комета има и својих добрих страна. Виноградари вјерују, да година, када се појављује комета, изобилује добрим родом винограда. И, одиста, старе хронике и летописи говоре да су године, у којима су се пријављивале комете биле врло плодне.

У г. 1337. се јавила прва комета, која је откривена једновремено и од Кинеза и Европљана. Та је година донијела необичну плодност винове лозе. У саксонским летописима је забиљежено, да су се лозе повилале под силним плодом.

Г. 1556. када се појавила г. зв. Ислахтанска комета виногради су толико по-

нијели, да је народ те године називао вино „кометско вино“.

Исто је било и 1618. г. када је грође и вино било изобилно и веома укусно.

Г. 1680. појавила се једна силна комета. Из летописа се види да је те године грође родило врло рано. Летопис каже кратко: „Много и врло добро вино“.

Г. 1844. се појавила врло свијетла комета и било је вина у изобиљу.

Прво претсказање појаве Халејева комете 1758. г. било се одликло и у изобиљу грође и вина.

Г. 1826. била је откривена Билаова комета. За плодност те године летописи кажу: „много вина, добра јесен“.

Исто је било 1807. и 1858. г.

У г. 1811. било је вина у изобиљу и велики њемачки pjesник Гете га је обесмртио у својој поезији.

И, према томе, ако се ко има појави комета радовати на прво су мјесто виноградари и — дубитељи доброга вина.

Дневник

Талијанска флота. Сјутра изјутра долази под Бар талијанска флота да поздрави Њ. Кр. В. Књаза Господара. Поводом ове свечаности Њ. Кр. В. Књаз Господар отпутовао је са Књазом Петром са Ријеке на Тополицу. Сем тога отпутовао је у Бар председник Министарског Савета г. др. Лазар Томановић и г. бригадир Митар Мартиновић, министар војни. Исто су тако јуче и данас отпутовали за Бар и многи великодостојници. Дочек талијанске флоте биће на свечан начин и та свечаност трајаће два дана. Са ње ћемо донијети нарочите извјештаје нашег специјалног дописника.

Приспјео у Лондон. Кор. Биро од јуче јавља, да је у Лондон приспјео Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљедник.

Одликована. Њ. Кр. В. Књаз Господар изволио је одликовати златном медаљом за ревност и Својом сликом са Својеручним потписом велику добротворку мис Хелен Хартлеј Јенкине, из Њу-Јорка, која је даровала словенском народу у Америци 250.000 круна, којим је новцем подигнут словенски емигрантски дом у Њу Јорку, који стоји под председништвом г. проф. Мих. Пупина.

Престолонашљедник Александар. Биоградска „Политика“ из добро обавијештених политичких кругова сазнаје, да ће у мјесецу јуну Краљ Петар послати престолонашљедника Александра на Цетиње, да Књазу Господару честита прославу. Влада у Србији ће такође послати свога изасланика. У прослави ће сем тога узети учешћа и српска војска. Девети пјешадиски пук Књаза Господара послаће велико изасланство на Цетиње.

Пут краљевића Ђорђа. Биоградски листови доносе, да ће краљевић Ђорђе отићи у стране бање ради лијечења, а да ће последи тога посјетити неке дворове, као год и да ће доћи на Цетиње.

Нови турски посланик. Досадањи турски посланик на Цетињу г. Беки беј премјештен је са Цетиња и на његово мјесто долази г. Сабд Един, архивар министарства спољних послова у Цариграду.

Заступник министра финансија. За вријеме одсуства министра финансија г. Душана Вукотића, који се налази у инспекцији, у дужности га заступа г. П. Вучковић, министар просвјете.

Вратио се. Начелник министарства финансија г. Милоје Ж. Јовановић, који је био на краћем одсуству у Србији, вратио се у четвртак на Цетиње и предузео своју дужност.

Унапређење Улциња. Г. др. Светозар Гргић, српски лекар у Литсбургу, допутовао је у Црну Гору

и бави се на имању свога ујака проф. г. М. Пупина у Улцињу ради подизања модерног санаторијума, који намјерава још овог љета отворити. Г. др. Гргић је млад и енергичан човјек и већ је предузео припреме око оснивања санаторијума, ради чега је Књ. Влади поднио и нарочито спремљени пројект, те му у овом корисном потхвату желимо од свега срца успјеха.

Нове грађевине на Цетињу. Овога љета Цетиње ће бити обогачено са неколико лијепијех и модернијех грађевина. Зграда Дома Књажевске Владе, на којој се радило са највећом агилношћу, проведена је под кров. Зграда овдашњег француског посланства довршена је; исто се тако довршава и талијанско посланство, као год што је довршена и приватна зграда за бугарско посланство. Исто се тако ради и на подизању многих приватних грађевина.

Штрајк-оркестар на Цетињу. Досадања наша војна музика претвара се сада у штрајк-оркестар. До сада су већ набављени са стране неки чланови, а г. Фрањо Вимер, капелник, отпутовао је у Праг ради ангажовања чланова оркестра, као год и ради набавке потребних инструмената. На тај начин ће нам се кроз врло кратко вријеме пружити прилика, да уживамо у музици потпуног оркестра, за који се одавно осјећала потреба у нас.

Никшићско пиво. Пиво реновиране прве никшићске акционарске пиваре „Оногост“ у велико је пуштено у промет и налази у толикој мјери потрошњу, да је потрошња страног пива са свјетом сузбијена. Производња никшићског пива, и ако још младог, добра је и налази на допалање, само би се требала још да обрати већа пажња на транспорт и на тачно снабдевање депозита на Цетињу.

Ђачки излет. У четвртак прије подне ученици мушких и женских основнијех школа са Цетиња чинили су излет са својим наставницима и наставницама до Добрског Села. Исто су тако чинили излет и наши малишани из Дјечијег Сада. Ђачки излети од лијепог су значаја и они се свуда практикују, јер су од користи и са хигијенског и са педагошког гледишта. Они се врше обично у најближу околину како се не би дјеца замарала. Овакви излети треба да су попраћени и нарочитим програмом, који би корисно утицао на познавање природе и био од практичне вриједности. Заједничким обједом се пак ученици навикавају на друштвеност и међусобно опхођење. Како се сем тога оваким излетима улијева у дјеци љубав према природи и укорењава дружба, то би овакви и слични излети требали да буду у овим лијепим прољећним данима кад год то наставни програм дозволи.

Уцјене на рачун јубилеја. Грађанство цетињско, нарочито сиротнија класа, стављена је у овој години на велико искушење због скупоће, која се неприродно диже због Господарева јубилеја. Све што се пада ћару и лакој заради, дигло се, да експлоатише огроман долазак страног свијета за вријеме јубиларне прославе. У томе се тако далеко иде, да су многи власници кућа и продавац животних намирница већ сада на рачун јубилеја подигли цијене, које се не могу издржати. Тај је њихов поступак већ добио вид пљачке и овдје не остаје друго но да се државна власт у томе умјеша и да спасе сиротињу од велике биједи. Бездушности и грамазности појединаца мора се

ставити граница силом власти, кад се не може лијепим ријечима. То захтјева углед Цетиња.

Питомци поштанско телеграфског курса. Између седамнајест кандидата, пријављених према курсу за изучавање електро-техничке школе у Паризу, рјешенјем министра унутрашњих дјела, изабрати су као кандидати са најјачим квалификацијама г. г. Саво Богдановић и Михаило Брајовић, чиновници поштанско-телеграфске станице на Цетињу.

Отпутовали у Бар. Поводом доласка талијанске флоте у Бар су отпутовали и ученици виших разреда гимназије и богословско-учитељске школе са некојим својим наставницима.

Избори за босански сабор. Јуче су почели избори за босански сабор. Избори се обављају у цијелој земљи и о њима ћемо проговорити нарочито, као год и о изборном резултату.

Халејева комета. Астрономска предсказања, да ће у ноћи између сриједи и четвртка бити величанствен приказ освијетљење земље од репа Халејевог комете, није се испунило. Те ноћи комета се у опште и није видјела на нашем обзору! Интересовање је на Цетињу врло велико било и многобројно је грађанство очекивало на ту ријетку природну појаву, али не само што ње није било, него се у опште није слободним оком могао видјети ни траг од ње. Шта је могло бити? Утицају Венере на комету није вођено много рачуна, па је могао наступити и тај непредвиђани случај. Исто тако земља има брзину 30 километара у секунди, а комета 50. И код таквог стања само неколико минута одбијања дозволно би било, да дакле само очекивани судар не буде него и да комета не буде у облику комете у нашем видокругу. Одступања је очигледно било, али утицај чега протумачити нам астрономима? Комете су лака тијела, да осјетно скрећу при сваком, ма и најмањем утицају са стране, од планета. Зато је и за највеће астрономе немогуће унапријед прецизно одредити њихову путању, ушљед чега често морају да врше посматрања и исправке. Нама на Цетињу, гдје немамо ни најпростији телескоп, није могуће било да имамо при руци најновија кориговања посматрања, него смо се морали ослањати на податке, који датирају од прије мјесец дана. Према томе ни даље појаве комете, које се имају очекивати при заласку сунца, не можемо означавати до год не чујемо астрономско мишљење и опажања о кометином путу.

Цетињска Читаоница. Сјутра у десет сати прије подне биће годишњи скуп чланова Цетињске Читаонице ради избора нове управе. На овом ће се скупу рјешавати са оноликим бројем чланова колико буде присутно.

Вријеме. Лијепи прољећни дани са топлим сунцем освојали су, те је настало право прољеће. Ноћи су још хладне.

Из живота краља Едварда

Путовање у Канаду (2)
Кралица је још одавна ријешила, да треба принц Уелски да пропутоваје Канаду да се и ту представи као краљевски представник. И тако се 1860. године кренуо преко Атланског Океана да посети тај дио Велике Британије. Његов је дочек тамо био триумфалан, као и пријем и одушевљење којим су га предсреле сјеверо-америчке државе.

Вјенчање Краља Едварда VII

Кад је једном приликом био у Немачкој он се у Вормској катедри упознао с принцем Александром, која му се јако допала. Он је није одмах испросио стога што му је те исте године умро отац кога је тако много волио. Да би се утјешно он је пошао на пут по Истоку. Био је у Каиру, посетио Св. Земљу, Јерусалим, Назарет и, преко Дамаска и Бејрута, дође у Цариград, да се најзад преко Троје, Атине и Малте, врати у Енглеску.

9. септембра 1862. године он вјери принцезу Александру, којој је тада било 18 година. Послије кратког времена била је и свадба, највеличанственија од свих које су икада биле. 10. марта 1863. године када се вјенчавао принц Уелски била је права свечаност цијеле Енглеске.

Породица његова

8. јануара 1864. године добише прво дијете, сина и напљедника херцога Јорка, а годину дана дошње роди се и принц Ђорђе. Прва кћи, принцеза Луиза, родила се 1867. 1868. и друга кћи принцеза Викторија. Послије тога је брачни пар предузео пут по Истоку и посетио је немачки и аустријски двор. Те им се године роди и најмлађе дијете од живих, принцеза Мод.

Дужности Краљеве

Послије посјете немачком двору њега су очекивале многобројне дужности. 1883. године био је предсједник комисије свјетске изложбе у Риму. Те исте године био је и дочек персијског шаха. 1874. године ишао је у Петроград на свадбу својег брата Херцогу Единбургу, а када је те исте године Маркиз Ринон напустио предсједништво слободних задара, те се почастима примио принц Уелски. У октобру те исте године кренуо се за Индију. Тај пут је, по величанственисти својој био прави триумфални поход. Принц Уелски је обишао све што је било важније, интересовао се њиховим животом, њиховом архитектуром и умјетношћу и, кад је пошао за Енглеску, он је са собом понио читав воз разних индских рукотворина и умјетних ствари, којима се цио свијет дивио кад је он, на париској свјетској изложби, изложио.

Агентат

У јули 1890. године, у колико је кралица Викторија старала, он је све више преузео краљеве дужности на себе. И, пријемом у августу 1900. године, он је био и предсједник јединог агентата. Кад је пролазио кроз Брисел скочио је на стезалишту и провалио кроз један млади анархистички митинг, и пуцао на принца, али, на срећу, није погодио. Кажу да је принц Уелски био тако срећан да је био благодарењем Божијим.

Ступање на пријесто

22. јануара 1901. године умрла је Кралица Викторија, и принц Уелски под именом Едварда VII, ступи на пријесто. Познато је како се он много трудио да се што прије заврши рат у Трансвалу и закључи мир. Тај му је труд био крунисан успјехом: у мају 1902. године мир је био закључен.

Утицај мајке на дијете

— Сензационо откриће о дегенерацији —
Способности и радови наше дјеце зависе у школама, а и у каснијим приписје

лим годинама од различитијих узрока, који често пута изнемаде човјека, ако само завире нешто дубље у основе људскога поријекла. У проучавању оваквих појава на гласу су Енглези, по надкрилице их Нијемци својим маром и својом устрајношћу. Стога и видимо, да посебнице код Нијемаца падају бројке помора, дочим у другу руку трајање живота прекорачује тим већма обичне међе. У том смислу је излагао професор Мајер у својем недавном предавању, што га је држао у радничком друштву у Берлину, и устврдио на темељу података ову истину: „Чим се дубље дјена на прима доје, тим боље напредују просјечно у школама“. — Показало се наиме, да је душевна и гјелесна напетост а и устрајност тим већа код школске дјеце, дчим их дубље храни мајка на својим прима!“

Исто се испоставља код рекрутovanja за службу војничку. Тако је на пр. код саксонских и турингерских војних обавезаника поузданим извјештајима доказано, да је код оних, који у опште нијесу хранили мајчином млијеком, било способно за војничку службу само 31%, код оних пак, који су били до 3 мјесеца код прса, било већ 39% способних тако, да овај постотак напредно расте с продуженим хранињем с материним млијеком. Напокон је код војничких обавезаника, који су годину дана били на прима, број способних био и преко 48%.

Према сасвим јасним доказима овим бројевима морало би разборито настојање свију народа без разлике вјере, тежити за најлијешим циљевима, на име, да се што већма ојача народна снага као и најдрагоцијеније благо државе и домовине, т. ј. да се обичај дотења дјете на прима удоми у палачама богаташа и великаша једнаком његом и пожртвованости као и у кућишма скромног грађанина, као у селачкој припростој колонији. Да се тако храниње поворођенчета продужи до скрајње могућности. На уштрб рода људског, на жалост и срамоту културе, ударио је развој железног тог обичаја сасвијем противним правцем тако, да се н. пр. у неким котарима у краљевини Баварској само 4. 1 по сто рођене дјеце отхрани материним млијеком.

Такво је стање у отхрањивању човјечанског подматка опште, и мушкога наполеб у просвијетеној Немачкој, гдје тече у мањиним жилама већма сјеверна хладнија крв, пак тој не досађује поубуна таштина и пожуа за ужитком и забавом, као у нашим нешто топлијим земљама.

Криво је посвема мишљење о отхрањивању поворођенчета умјетним млијеком — умјетним брашном, о којима труби на хиљаду трубаља фабричке рекламе, будући неумољива — строга и не подмиљива статистика доказује неодообриво, да је умјетно храниње поворођенчета моћан фактор у дегенерацији људскога покољења. Ова се околност придружи још к другим узроцима одрођивања — дегенерације и повећава некине судбоносне пошљедице све већом брзином и силом.

—К—ћ.

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се преплатити код поште.

СВОЈ СВОМЕ

ВАЖНО ЗА СВАКОГА, А НАРОЧИТО ЗА НАШЕ ТРГОВЦЕ
ПРВА СРПСКА АГЕНТУРНА И КОМИСИОНАРСКА

РАДЉА

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА У ПОДГОРИЦИ

Отпочела је свој рад, те прима и најсавјесније обавља — наручбе.

Ово је једина и најсолиднија Агентурна и комисионарска радња преко које се могу све врсте трговачке робе а нарочито:

Кафа, Шећер, Брашно, Пиринач, Петролеум, Кожа, Шпирит, Свијеће, Сапун, Сардине, Чоколада, разни Ликери и Минералне Воде,

како по најнижим дневним цијенама тако и уз најповољније услове поручити.

СВОЈ СВОМЕ